

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет гуманітарно-педагогічний
19 червня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
Виробничої (з фаху) практики

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика та інформація»

Спеціальність: С4 «Психологія»

Освітня програма: Психологія (ОС «Магістр»)

Факультет: гуманітарно-педагогічний

Розробник: завідувач кафедри психології, к. психол. н., доцент Ірина
МАРТИНЮК

Київ – 2026 р.

ВСТУП

Виробнича (з фаху) практика в системі вищої освіти на другому рівні вищої освіти є завершальним етапом професійної підготовки до практики надання психологічної допомоги, що має за мету закріпити навички надання психологічної допомоги.

Під час виробничої (з фаху) практики здобувачі вищої освіти здійснюють усі види діяльності, що передбачаються посадовими інструкціями психолога бази практики.

Особливістю виробничої (з фаху) практики є орієнтація студентів на здійснення самостійної професійної діяльності в установах та організаціях, що передбачають наявність посади психолога.

Організація практичної підготовки студентів регламентується Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93, Положенням про практичну підготовку студентів НУБіП України (від 25.04.2025 р.), Положенням про робочу програму навчальної практики Національного університету біоресурсів і природокористування України (від 17.06.2024 р.) та навчальним планом підготовки здобувачів освітнього ступеня магістра за спеціальністю «Психологія».

Термін практики – 9 тижнів (540 годин, 18 кредитів).

МЕТА, ЗАВДАННЯ, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРАКТИКИ

Метою виробничої (з фаху) практики є вироблення та закріплення практичних умінь студентів із планування та здійснення основних видів діяльності психолога, а також удосконалення професійно-важливих якостей майбутніх фахівців.

Мета практики конкретизується такими **завданнями**:

1. Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується діяльність психолога на місці практики.
2. Ознайомлення із системою взаємодії психолога та інших працівників бази практики.
3. Спостереження особливостей роботи психологів на базі практики.
4. Виконання функцій психолога на базі практики.
5. Ведення необхідної документації на робочому місці.
6. Виконання індивідуального творчого завдання.
7. Проходження супервізій у досвідченого психолога від бази практики.
8. Оформлення звіту практики.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність виконувати функції психолога на робочому місці;

загальні компетентності (ЗК):

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1);
- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК2);
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у професійній діяльності (ЗК3);
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми в царині психологічної науки й практики (ЗК4);
- Цінування та повага різноманітності та мультикультурності зі збереженням власної ідентичності (ЗК5);

– Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК6);

– Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК7);

– Здатність розробляти та управляти проектами (ЗК8);

– Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети (ЗК9);

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

– Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики (СК1);

– Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості, аналізувати його результати, робити коректні висновки та розробляти вагомі для науки й практики рекомендації на їх підґрунті, представляти результати власних досліджень науковій спільноті (СК2);

- Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності (СК3);
- Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік (СК4);
- Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології (СК5);
- Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах (СК6);
- Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності (СК7);
- Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію (СК8);
- Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями (СК9);
- Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях (СК10);

Програмні результати навчання (ПРН):

- Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ПРН1);
- Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів (ПРН2);
- Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки (ПРН3);
- Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій (ПРН4);
- Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість (ПРН5);
- Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість (ПРН6);
- Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації (ПРН8);
- Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності (ПРН9);
- Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності, оцінювати їх ефективність (ПРН11).

Організація практичної підготовки майбутніх психологів регламентується Положенням про проведення практики студенті вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93,

Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України (від 25.04.2025 р.) та навчальним планом підготовки фахівців спеціальності «Психологія». Виробнича практика проводиться за наявності договорів на базах практичного навчання. Безпосереднє керівництво практикою покладене на керівника практики від закладу вищої освіти (науково-педагогічний працівник) та керівника від бази практики (відповідальна особа психологічної служби установи/організації/закладу).

Практика з фаху проводиться на II курсі у I семестрі. Вид практики – виробнича.

Термін практики – 9 тижнів (540 годин, 18 кредитів).

БАЗИ ПРАКТИКИ

Виробнича (з фаху) практика студентів напряду підготовки «Психологія» проводиться на базі навчальних закладів, установ та організацій м. Києва та околиць, у штаті яких функціонує психологічна служба та/чи передбачена ставка психолога, що відповідає вимогам Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (08.04.1993 р.), а також Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України (від 25.04.2025 р.).

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на завідувача випускової кафедри.

Навчально-методичне керівництво та виконання програми практики забезпечує кафедра психології НУБіП України.

Безпосередньо організацію практики та контроль за її проведенням здійснює керівник практики.

До обов'язків керівника практики входить:

- 1) контроль за підготовленістю бази практики;
- 2) забезпечення проведення усіх організаційних заходів перед виходом студентів на практику:
 - інструктаж про проходження практики, техніку безпеки;
 - ознайомлення із програмою практики;
 - організація виконання студентами індивідуального творчого завдання;
 - надання практиканту необхідних документів;
 - повідомлення про систему звітності з практики;
- 3) консультування студентів протягом проходження практики;
- 4) забезпечення високої якості проходження практики студентів згідно з програмою;
- 5) контроль за виконанням студентами програми практики, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, ведення табелю відвідування студентами бази практики;
- 6) інформування кафедри про хід практики;
- 7) прийняття заліків із практики у складі відповідної комісії;
- 8) методичне і наукове керівництво підготовкою звіту з проходження практики;
- 9) організація захисту студентами звіту із практики;
- 10) подання на кафедру письмового звіту про проведення практики, звіту студентів із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практики.

Керівництво бази практики доручає керувати практикою студентів кваліфікованому психологу, до обов'язків якого входить:

- 1) ознайомлення студентів із діяльністю закладу;
- 2) забезпечення студентів робочими місцями;
- 3) допомога студентам у виконанні програми практики;
- 4) методичне керівництво і консультації студентів із питань практики;
- 5) контроль за виконанням студентами програми практики, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики.

Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики, визначаються в окремих розділах договорів на проведення практики.

Студенти під час проходження практики зобов'язані:

- 1) до початку практики отримати від керівника практики з боку університету консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- 2) у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- 3) вивчати і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії, внутрішнього розпорядку бази практики;
- 4) нести відповідальність за виконану роботу;
- 5) зібрати необхідний для виконання індивідуального завдання матеріал;
- 6) своєчасно здати і захистити звіт із практики.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Виробнича (з фаху) практика студентів передбачає неперервність та послідовність її проведення, ґрунтується на попередньому отриманні студентами потрібного обсягу практичних знань та умінь відповідно до ОП «Психологія» ОС «Магістр».

У результаті практики студенти мають набути навичок професійної діяльності завдяки спостереженню роботи досвідчених психологів, самостійного планування та проведення психодіагностики, психотренінгів, психологічного консультування, просвітницьких заходів, аналізу проведеної роботи під час супервізій.

Під час практики поглиблюються та закріплюються теоретичні знання з усіх фахових дисциплін (як фундаментального, так і прикладного спрямування). Окрім того покращуються уміння, набуті за час попередньої навчальної (з фаху) практики.

Основні напрями організації виробничої (з фаху) практики:

- виконання обов'язків психолога на робочому місці;
- виконання індивідуального творчого завдання.

СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ (З ФАХУ) ПРАКТИКИ

№	Зміст і види роботи	Практичні заняття, год	Самостійна робота, год	Всього годин
1	Проходження інструктажів з техніки безпеки та охорони праці на базах практики.	2		2
2	Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується діяльність психолога на базі практики.	2	4	6
3	Ознайомлення із напрямками роботи психолога на базі практики: вивчення документації (план роботи, зміст роботи, ведення її реєстрації).	2	4	6
4	Спостереження роботи психолога на базі практики.	4	2	6
5	Виконання функцій психолога на базі практики.	20	20	40
6	Супервізія у психолога бази практики.	6		6
7	Підготовка до виконання індивідуального творчого завдання - робота над дизайном дослідження кваліфікаційної роботи, проведення емпіричного дослідження кваліфікаційної роботи та аналіз його результатів.	6	10	16
8	Виконання індивідуального творчого завдання.	16	12	28
9	Оформлення щоденника практики. Підготовка звіту практики. Захист звіту практики.	2	8	10
	Всього	60	60	120

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Теми індивідуальних творчих завдань:

1. Розробка й упровадження програми психотренінгу (за темою дипломної бакалаврської роботи студента).
2. Розробка й упровадження психокорекційної програми (за темою дипломної бакалаврської роботи студента).
3. Розробка й упровадження програми психологічного супроводу (за темою дипломної бакалаврської роботи студента).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для забезпечення високої результативності практичного навчання дуже важливо під час виробничої (з фаху) практики ефективно використовувати відведений для різних видів робіт час. Для цього практиканту варто спланувати свою діяльність, керуючись даними таблиці «Структура практики».

Доцільно дотримуватись послідовності виконання зазначених у таблиці видів діяльності 1-4, наступні види робіт можуть бути виконані в довільній послідовності (на розсуд практиканта та керівника практики).

Проходження інструктажу з техніки безпеки та охорони праці відбувається на настановчій конференції в університеті та на базі практики в перший день практики. Обов'язковим є ознайомлення з правилами поведінки в закладі під час воєнного стану та з найближчими укриттями.

Важливо ознайомитись із оприлюдненими документами, що регламентують діяльність бази практики, а також документами, що регулюють діяльність психологів бази практики.

Плануючи спостереження особливостей роботи психологів бази практики, важливо передбачити відвідування різних типів занять, та узгодити цей план із психологами бази практики.

Перед проведенням різних видів психологічної допомоги, важливо провести попередню підготовку, опрацювавши необхідну інформацію з наукових джерел та підготувавши потрібні методичні матеріали.

Для виконання індивідуального творчого завдання практикант обирає одну з трьох тем та розробляє програму відповідно до отриманих емпіричних даних та особливостей бази практики.

ЗАНЯТТЯ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Для формування фахової компетентності практикантам рекомендується відвідувати заходи, що організовуються базою практики, семінари й тренінги з питань психологічної допомоги та змісту роботи психолога.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

Базами виробничої (з фаху) практики студентів можуть бути: заклади освіти, інклюзивно-ресурсні центри, реабілітаційні центри, центри соціально-психологічних служб для дітей, сім'ї та молоді, психіатричні клініки, центри зайнятості та інші заклади й організації, що передбачають посаду психолога у своєму штаті.

Навчально-методичним забезпеченням практики аспірантів є:

- «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти НУБіП України», затверджене Вченою радою НУБіП України від 25.04.2025 р., протокол № 10;
- «Положення про робочу програму навчальної практики НУБіП України», затверджене Вченою радою НУБіП України від 29.05.2024 р., протокол № 12;
- освітня програма;
- робочий навчальний план;
- робоча програма виробничої (з фаху) практики;
- підручники та навчальні посібники з питань психологічної допомоги.

ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ЗВІТНИХ МАТЕРІАЛІВ

Під час практики студенти працюють за індивідуальним планом роботи, рекомендується ведення щоденника в довільній формі (для відображення змісту проведеної роботи, запису спостережень, роздумів, зауважень керівників практики).

По завершенні терміну проходження виробничої практики студенти подають **на кафедру такі документи**:

- 1) звіт про проходження практики (див. дод. 1);
- 2) відгук керівника про проходження практики (див. дод. 2).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданого звіту та висновку, який відображений у відгуку керівника практики від бази практики. Підсумковий контроль із виробничої (з фаху) практики відбувається у формі диференційованого заліку.

Диференційований залік із практики виставляється за результатами захисту студентом звіту перед комісією кафедри, склад якої формує її завідувач та затверджує декан факультету (три-чотири особи).

Під час визначення підсумкової оцінки враховується результат оцінювання усіх видів робіт. Участь у роботі комісії керівника практики є обов'язковою.

Студент, який не виконав програму практики, отримав негативний висновок щодо її проходження, або незадовільну оцінку за результатами захисту, підлягає відрахуванню з університету.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№	Вид роботи	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується діяльність психолога на базі практики	зазначення у звіті не менше одного законодавчого документа та не менше одного внутрішнього документа бази практики	2
		опис сутності регламентування діяльності психолога	3
	Усього:		5
2	Ознайомлення із напрямками роботи психолога на базі практики: вивчення документації (план роботи, зміст роботи, ведення її реєстрації)	зазначення у звіті переліку напрямів	2
		опис змісту зазначених напрямів та ведення їх реєстрації	3
	Усього:		5
3	Спостереження особливостей роботи психологів бази практики	зазначений перелік спостережуваних видів роботи	5
		описана сутність роботи психолога, за якою велось спостереження	5
	Усього:		10
4	Виконання функцій психолога на базі практики	змістовність опису виконуваних функцій	20
		рефлексія здобутого досвіду під час виконання усіх функцій психолога на робочому місці	20
	Усього:		40
5	Супервізія у психолога бази практики	змістовність опису звернень та отриманого зворотнього зв'язку	5
		рефлексія урахування отриманого на супервізії досвіду	5
	Усього:		10
6	Виконання індивідуального творчого завдання	обґрунтованість змісту програми отриманими результатами емпіричного дослідження та особливостями бази практики	10

		наявність даних про особливості упровадження прогами та перевірку її ефективності	10
	Усього:		20
7	Захист звіту практики	Змістовність викладу проведеної роботи	4
		Розуміння своїх сильних та слабких сторін як психолога, усвідомлення перспектив розвитку власної фахової компетентності	4
		Уміння презентувати себе як психолога, вести й підтримувати діалог із колегами із фахових питань	2
	Усього:		10
	Разом:		100

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Важливі навички в періоди стресу: ілюстроване керівництво. Worl Health Organization, Regional Office for Europe. 2021. URL: <https://iris.who.int/handle/10665/339150> (дата звернення: 21.05.2026 р.).
2. Каліщук С. М. Психотехніки кризового консультування: моделі, алгоритми, вправи, приклади: навч. посібн. Київ: МайстерКниг, 2023. 368 с.
3. Кузьо О. Основи психологічної практики: навч. посіб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 124 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4400/3/ОснПсихПракт__КУЗЬО_26-04-22.pdf (дата звернення: 01.06.2026 р.).
4. Люди війни: робота з ресурсами психіки: практ. посібн. Міжнародна асоціація Психосоматики та Тілесної Терапії. Київ: Видавництво психологічної літератури “Психобук (Psychobook)”, 2023. 150 с.
5. Методичні рекомендації “Перша психологічна допомога. Алгоритм дій”. МОН України, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/metodichni-rekomendaciyi-persha-psihologichna-dopomoga-algoritm-dij> (дата звернення: 21.05.2026 р.).
6. Методичні рекомендації щодо надання першої психологічної допомоги сім'ям з дітьми, дітям, які перебувають/перебували у зоні збройного конфлікту. URL: <https://cutt.ly/5w9HUZfy> (Дата звернення: 20.05.2026 р.).
7. Психологічна служба: підруч. / В. Г. Панок (наук. ред.), А. Г. Обухівська, В. Д. Острова та ін. Київ: Ніка-Центр, 2016. 362 с.

8. Психологічна допомога: посібник для працівників на місцях / Ред. Колегія: L. Snider, M. van Ommeren, A. Schafer. Київ: Університетське видавництво Пульсари, 2017. 66 с.
9. Розов В. І. Психологія екстремальних ситуацій: адаптивність до стресу та психологічне забезпечення: наук.-практ. посібн. 3-тє вид., випр. та доп. Київ: Видавництво "КНТ", 2024. 711 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Зразок оформлення звіту з практики

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Звіт
з виробничої (з фаху) практики
студент_ спеціальності С4 «Психологія»
ОП «Психологія»
групи ____

(ПІБ)

Термін проходження практики _____

Керівник практики _____

Завідувач кафедри _____

Київ-20__

1. Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується діяльність психолога на базі практики.

2. Ознайомлення із напрямками роботи психолога на базі практики: вивчення документації (план роботи, зміст роботи, ведення її реєстрації).

3. Спостереження особливостей роботи психологів бази практики.

4. Виконання функцій психолога на базі практики.

5. Супервізія у психолога бази практики.

6. Виконання індивідуального творчого завдання.

7. Висновки та перспективи подальшого професійного розвитку.

Студент _____
(підпис) *(ім'я та прізвище)*

Дата _____

Додаток 2. Зразок оформлення відгуку керівника практики про практиканта

Відгук керівника практики
на про практикант(-ку)

ПІБ

Кількість днів перебування на базі практики: _____ .

Виконані

види

роботи:

Сильні

сторони

практиканта:

Практиканту

варто

розвивати

в

собі

Рекомендована оцінка за проходження практики: _____

Керівник практики:

(посада)

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Дата _____